

www.turkishstudies.net/education

Turkish Studies - Educational Sciences

eISSN: 2667-5609

Review Article / Derleme Makalesi

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY
Sponsored by IBU

Müzik Eğitiminde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Kullanımının İncelenmesi*

The Utilization Analysis Of Cooperative Learning Method in Music Education

Mehmet Kılbaş** - Bülent Halvaşı*** - Hakan Bağcı****

Abstract: The aim of this research is to present the thesis, article, symposium statement and book chapter researches studied in the discipline of music education in Turkey by using the cooperative learning method, and to analyze these researches in terms of publication year, publication type, method, cooperative learning technique, sampling group, and examine the results obtained comprehensively. The study carried out using the general survey model in Turkey and whose full text was reached were taken into consideration in this analysis. In the research, document analysis technique was used as a data collection tool. The data obtained were analyzed with a descriptive analysis approach and evaluations were made for the utilization of cooperative learning method in the field of music education. As a result of the research, it has been presented that a total of 23 researches were conducted, the first of which was in 1995, using the cooperative learning method in music education in Turkey and the most studies were carried out in the type of articles. It has been observed that studies were mostly designed according to the experimental model, more than half of the studies were performed at the undergraduate level with respect to applied teaching level, using primarily Jigsaw and Co-Learning cooperative learning techniques. In the studies carried out using the cooperative

* Bu araştırma 1. yazarın Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde hazırlanan “Müzik Öğretmeni Adaylarının Koro Eğitiminde İşbirlikli Öğrenmenin İşlerliği” başlıklı, 2. ve 3. yazarın danışmanlığındaki doktora tezinden üretilmiştir.

This study was produced from the 1st author's doctoral thesis titled "The Effectiveness of Cooperative Learning in Choral Education of Prospective Music Teachers" prepared at Marmara University Institute of Educational Sciences, under the supervision of the 2nd and 3rd authors.

** Sorumlu Yazar: Doktora öğrencisi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Corresponding Author: PhD student, Marmara University, Institute of Educational Sciences

ORCID 0000-0002-2781-4894

mehmetkilbas@yahoo.com

*** Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

Asst.Prof., Marmara University, Atatürk Faculty of Education, Fine Arts Education, Department of Music Teacher Education

ORCID 0000-0003-1265-5832

bulent.halvasi@marmara.edu.tr

**** Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü

Assoc.Prof., Kocaeli University, Faculty of Fine Arts, Department of Music

ORCID 0000-0001-5312-3168

hakan.bagci@kocaeli.edu.tr

Cite as/ Atıf: Kılbaş, M., Halvaşı, B. & Bağcı, H. (2022). Müzik eğitiminde işbirlikli öğrenme yönteminin kullanımının incelenmesi. *Turkish Studies - Education*, 17(2), 353-367

<https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.58151>

Received/Geliş: 27 March/Mart 2022

Accepted/Kabul: 25 April/Nisan 2022

Published/Yayın: 30 April/Nisan 2022

Checked by plagiarism software

© Yazar(lar)/Author(s) | CC BY- NC 4.0

learning method in music education, it has been concluded that the cooperative learning method has the most positive effects on the students' acquisition of social skills. Working together (positive addiction) for group success is the most common social skill in the researches. As a result of the research, it has been concluded that the cooperative learning method in music education has positive effects on students' performance, academic achievement, attitudes towards the lesson and music.

Structured Abstract: Introduction: The utilization of cooperative learning methods together with active learning methods in educational environments and scientific studies are increasing worldwide. The fact that the cooperative learning model is a model that can be successfully applied in different age groups, different grade levels, different courses and teaching subject areas makes it more used than other active learning methods. The researches using the cooperative learning method reveals that this method provides many benefits to students academically, socially and psychologically compared to traditional methods. When the relevant literature is examined, it is seen that although there have been many studies on cooperative learning in different disciplines in our country since the 1990s, the number of studies using the cooperative learning method in the field of music education is limited. The aim of this research is to present the thesis, article, symposium statement and book chapter researches studied in the discipline of music education in Turkey by using the cooperative learning method, and to analyze these researches in terms of publication year, publication type, method, cooperative learning technique, sampling group, and examine the results obtained comprehensively.

Theoretical Framework: Cooperative learning is a learning process where students help each other learn in an academic subject by being divided into heterogeneous and mixed groups of 2-6 students in order to achieve a common goal, group success is rewarded in different ways, students develop positive addictive on their groupmates through group work, communication and social skills are improved (Slavin, 1995; Watson, 1992; Açıkgöz, 1992; Gömleksiz, 1993; Doymuş vd., 2005). The first study on cooperative learning in Turkey was conducted by Açıkgöz in 1987, "Collaboration? Contest?" is research. Subsequently, the research conducted and published by Açıkgöz in the 1990's enabled the cooperative learning method to be recognized in our country and allowed researchers from different disciplines to conduct researches in this field (Açıkgöz, 1992, p. 151).

Method: In this study, the general survey model, which is one of the survey model types, was used in order to examine how and at what level the cooperative learning method is used in terms of various variables in the music education. The general survey model is the survey studies that carried out on the whole population or a sampling group in order to reach a general judgment about the universe in a universe consisting of many elements (Karasar, 2016; p.111). In the research, document analysis technique was used as a data collection tool. Document analysis is a data collection process, also known as documentary scanning, that includes the processes of finding, examining, taking notes and evaluating relevant sources for a specific purpose. The data obtained were analyzed with a descriptive analysis approach and evaluations were made for the use of cooperative learning method in the music education. In this study, criterion sample method was used to determine the sampling group. Criterion sampling is a sampling method in which observation units can consist of people, objects, events or situations with certain qualifications and criteria and units that meet the criteria determined for the sample group are taken into the sample group (Büyüköztürk vd., 2016; p. 92). The sample of this research consists of 23 studies in total, including domestic studies in Turkey.

Findings: In Turkey, the first research carried out using the cooperative learning method in the music education is a doctoral thesis conducted in 1995. It is observed that between the years 1991-2000, 5 studies were carried out using the cooperative learning method in the music education, 3 studies were carried out between 2001-2010, 15 studies were carried out between 2011-2020 and a total of 23 researches were carried out. There was no study in 2021 and 2022. Researchers have conducted studies in the highest number (10) of thesis types. It is seen that 14 of the 23 studies conducted using the cooperative learning method in the music education were carried out using the experimental design with pretest-posttest control group. In addition, all 5 doctoral theses were designed according to the experimental model. In the studies, in terms of cooperative learning techniques, Jigsaw-I and Co-Learning techniques were used with a maximum of 7 studies. The student teams achievement divisions (STAD) technique was used in 5 studies. When the sampling group in which the studies carried out using the cooperative learning method in the field of music education are examined, it is seen that 12 studies are at the undergraduate level, 6 studies are at the secondary school level, 5 studies were applied to students at primary education level. It is noteworthy that no research

has been conducted on high school students. When the results of the research conducted in the field of music education using the cooperative learning method were examined, it was concluded that the cooperative learning method was the most effective in terms of gaining social skills on the study groups. Working together (positive addictive) for group success is the most common social skill in researches. In terms of musical performance, 11 studies revealed that cooperative learning was effective on performance, while in two study there wasn't difference between the experimental and control group. According to the results of the research, it was concluded that the cooperative learning method was effective on the academic achievement of the study groups in 6 studies and on the attitudes of the study groups in 10 studies. When the attitude theme was examined, it was concluded that positive attitude towards the lesson was observed in 5 studies, positive attitude towards music was observed in 3 studies, and there was no difference between the experimental group and the control group in attitude towards the lesson in 1 study.

Results: As a result of the research, it has been presented that a total of 23 researches were conducted, the first of which was in 1995, using the cooperative learning method in music education in Turkey and the most studies were carried out in the type of articles. It has been observed that studies were mostly designed according to the experimental model, more than half of the studies were performed at the undergraduate level with respect to applied teaching level, using primarily Jigsaw and Co-Learning cooperative learning techniques. In the studies carried out using the cooperative learning method in music education, it has been concluded that the cooperative learning method has positive effects on the students' acquisition of social skills, musical performance, academic success, attitudes towards the lesson and music.

Keywords: Music education, Constructivism, Active learning, Cooperative learning, Co-Learning

Öz: Bu araştırmanın amacı, ülkemizde müzik eğitimi alanında işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan tez, makale, sempozyum bildirisi ve kitap bölümü niteliğindeki araştırmaları ortaya koyarak, bu araştırmaları yayın yılı ve yayın türü, yöntemi, kullanılan işbirlikli öğrenme tekniği, uygulandığı öğrenim kademesi ile elde edilen sonuçlar bakımından kapsamlı bir şekilde incelemektir. Genel tarama modeli kullanılarak yürütülen bu araştırmada, yurtiçinde gerçekleştirilen ve belirlenen kriterleri sağlayan araştırmalar çalışma kapsamına alınmıştır. Araştırmada, veri toplama aracı olarak doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Elde edilen veriler, betimsel analiz yaklaşımıyla incelenerek müzik eğitimi alanında işbirlikli öğrenme yönteminin kullanımına yönelik değerlendirmeler yapılmıştır. Araştırma sonucunda, ülkemizde, müzik eğitiminde işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak ilk olarak 1995 yılında olmak üzere toplam 23 araştırma yapıldığı, en çok makale türünde çalışmalar gerçekleştirildiği ortaya konulmuştur. Bu araştırmaların, çoğunlukla deneysel modele göre tasarlandığı, uygulanan öğretim kademesine göre yarıdan fazlasının lisans düzeyinde uygulandığı, en fazla Birleştirme-I (Jigsaw) ve Birlikte Öğrenme işbirlikli öğrenme tekniklerinin kullanıldığı gözlenmiştir. Müzik eğitiminde işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen araştırmalarda, işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerin en çok sosyal beceriler kazanma üzerinde olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Grup başarısı için birlikte çalışma (olumlu bağımlılık) kazanımı, araştırmalarda en fazla elde edilen sosyal beceridir. Araştırma sonucunda, müzik eğitiminde işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerin performans, akademik başarı, ders ve müziğe yönelik tutumları üzerinde olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, Yapılandırmacılık, Aktif öğrenme, İşbirlikli öğrenme, Birlikte öğrenme

Giriş

Filozoflar, eğitimciler ve psikologlar antik çağlardan itibaren öğrenmenin ne olduğu ve nasıl gerçekleştiğine dair sürekli bir arayış içinde olmuşlar ve çeşitli öğrenme kuramları ortaya koymuşlardır. Bu kuramlardan en günceli olan yapılandırmacı yaklaşım, öğreten-öğretmen merkezli geleneksel eğitim anlayışının yerine, bugün okulöncesi eğitimden yükseköğretime kadar birçok ülkede eğitim programlarının temelinde yer alan, öğrenen-öğrenci merkezli eğitim anlayışını benimseyen öğrenme yaklaşımı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılandırmacılığın tarihsel geçmişi Sokrates'e, Kant felsefesine ve "insanların yalnız kendi yaptığını anladığını" söyleyen İtalyan filozof Vico'nun düşüncelerine kadar uzanmaktadır. Yapılandırmacılığın gelişiminde Piaget,

Dewey, Vygotsky, Bruner ve Von Glasersfeld'in fikirleri ve çalışmalarının etkili olduğu düşünülmektedir.

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı, farklı derslerde farklı şekillerde kullanılmaktadır. Eğitim ortamlarında yapılandırmacı yaklaşım, öğrencilerin öğrenme sorumluluğunu alarak aktif olmalarını sağlayan probleme dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme, tam öğrenme, beyin temelli öğrenme, etkin öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme, yaşam boyu öğrenme, internet tabanlı öğrenme, kuantum öğrenme vb. öğrenme modelleri ile kullanılabilir. Ancak, Saban'ın (2005, s. 188) Johnson'dan yaptığı aktarmaya göre, yukarıdaki öğrenme uygulamaları arasında en ayrıcalıklı olanı, engin bir teorik, araştırma ve kullanım tarihine sahip olması nedeniyle işbirliğine dayalı öğrenmedir. İşbirlikli öğrenme modelinin farklı yaş gruplarında, değişik sınıf düzeylerinde, farklı derslerde ve konu alanlarının öğretiminde başarı ile uygulanabilecek bir model olması, diğer öğrenme yöntemlerine göre daha çok kullanılmasını sağlamaktadır.

Uluslararası çalışmalarda çoğunlukla “cooperative learning, collaborative learning, collective learning, team learning, study group ve team work” olarak kullanılan bu yöntem, ülkemizde yapılan çalışmalarda ağırlıklı olarak işbirlikli öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme daha az sayıda da işbirlikçi öğrenme ve kubaşık öğrenme olarak yer almaktadır (Açıkgöz, 1992; Gömleksiz, 1993; Bayrakçeken vd., 2015).

İşbirliği kavramı, insanlık tarihi kadar eski bir kavramdır. İlk çağlardan günümüze kadar insanlar, yaşamın her alanında işbirliği yapmışlar ve halen yapmaktadırlar. İşbirlikli öğrenme; öğrencilerin ortak bir amacı gerçekleştirmek için, öğrenme sürecinde 2-6 kişilik heterojen ve karma gruplara ayrılarak akademik bir konuda birbirlerinin öğrenmelerine yardımcı oldukları, grup başarısının değişik yollarla ödüllendirildiği ve grup çalışması aracılığıyla öğrencilerin grup arkadaşlarına yönelik olumlu bağımlılık geliştirdikleri, iletişim ve sosyal becerilerinin arttığı bir grup çalışmasıdır (Slavin, 1995; Watson, 1992; Açıkgöz, 1992; Gömleksiz, 1993; Doymuş vd., 2005).

İşbirlikli öğrenmeyle ilgili ilk çalışma Deutsch tarafından 1949 yılında kaleme alınmış olup, 1950'lerde ilerlemeci eğitim anlayışı ile hız kazanan işbirlikli öğrenme alanında, öncü olarak Stuart Cook, Millard C. Madsen ve Spencer Kagan, Robert Slavin, Jerome Bruner ve J. Richard Suchman ile Frederic Skinner çeşitli araştırmalar yapmışlardır. Ayrıca David W. Johnson ve Roger T. Johnson 1960'lardan itibaren işbirlikli öğrenme ile yaptıkları çalışmaların yanı sıra öğrenciler arasındaki farklı sosyal ortamların öğrenme üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla Minnesota Üniversitesi bünyesinde İşbirliğine Dayalı Öğrenme Merkezi kurmuşlardır. İşbirlikli öğrenme, 1970'lerden sonra üzerinde en çok araştırma yapılan yöntemlerden biri haline gelmiştir (Açıkgöz, 1992; Şimşek, 2007; Yılar, 2015).

Türkiye'de işbirlikli öğrenme ile ilgili yapılan ilk çalışma, Kamile Ün Açıkgöz tarafından 1987 yılında yapılan “İşbirliği mi? Yarışma mı?” adlı araştırmadır. Ardından Açıkgöz tarafından 1990'lı yıllarda yapılan ve yayımlanan araştırmalar, işbirlikli öğrenme yönteminin ülkemizde duyulmasını ve farklı disiplinlerde araştırmacıların bu alanda araştırmalar yapmasına imkan sağlamıştır. Gömleksiz (1993) tarafından yapılan “Kubaşık öğrenme yöntemi ile geleneksel yöntemin demokratik tutumlar ve erişime etkisi” başlıklı doktora tezi niteliğindeki araştırma işbirlikli öğrenme ile ilgili yapılan ilk çalışmalar arasında yer almaktadır (Açıkgöz, 1992, s.151; Gömleksiz, 1993, s.69).

İşbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan araştırmalar, bu yöntemin akademik, sosyal, psikolojik bakımdan öğrencilere, geleneksel yöntemlere nazaran birçok fayda sağladığını ortaya koymaktadır. Bu yöntemin uygulanması sürecinde gruplarda yer alan öğrencilerin aktif bir şekilde öğrenme etkinliğine dahil olmaları, işbirliği sürecinde yaşadıkları deneyim, birbirleriyle olan etkileşim, onlara akademik anlamda birçok kazanım sağlamaktadır. İşbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan farklı kademe ve konu alanlarındaki çok sayıda araştırma bu yöntemin

öğrencilerin bilişsel düzeylerini geliştirdiğini ve akademik başarılarını arttırdığını ortaya koymaktadır (Açıkgöz, 1992; Arslan, 2015; Baykara, 1999; Bayrakçeken vd., 2015; Bilen, 1995; Gömleksiz, 1993; Johnson & Johnson 1999b; Kagan, 1993; Slavin, 1982; Şimşek, 2007).

İşbirlikli sınıflarda sosyal kazanımlar bakımından, öğrenme süreci gerçekleştirilirken grup oluşturma, grupta söz alma, görüş açıklama, farklı roller üstlenip gereğini yapma, tartışma, karar alma, ödülü paylaşma vb. aşamalar boyunca öğrenenler sözlü iletişim, arkadaşlık kurma vb. toplumsal beceriler kazanmaktadırlar. Karma gruplar içerisinde farklılıklardan yararlanmayı ve hoşgörü göstermeyi, en başta ise işbirliği yapmayı öğrenmekte, hem kendilerine hem de grup arkadaşlarına yönelik saygıları artmaktadır (Demirel, 2011, s.95).

İşbirliğine dayalı öğrenmenin, öğrencilerin psikososyal gelişimine ve empati yeteneklerine önemli katkıları bulunmaktadır. İşbirlikli öğrenme ile yapılandırılmış öğrenme ortamı sayesinde öğrenciler okula, arkadaşlarına, öğretmenlerine, derse ve konuya karşı daha olumlu tutum geliştirirler. Bu yöntem, öğrenciler arasında daha sağlıklı ilişkilerin tesis edilmesine olanak sağlar (Açıkgöz, 1992; Bayrakçeken vd., 2015).

İşbirlikli öğrenmenin akademik, sosyal ve psikolojik bakımdan faydaları şu şekilde sıralanabilir. İşbirlikli öğrenme öğrencilerin;

1. Düşünme becerilerini geliştirir, eleştirel düşüncüyü teşvik eder ve öğrencilerin fikirlerini açıklamalarına olanak sağlar.
2. Sınıf içinde ve sınıf dışında öğrencilerin yetenek ve pratiklerini artırır.
3. Öğrenenlerin öğrenme sorumluluğu aldığı, keşfedici ve etkin bir öğrenme ortamı sağlar.
4. Öğrenenlerin bilgilerini üst düzeye çıkarmalarına olanak sağlar.
5. Birbirleri ile yarış içinde olmaktan çok birlikte öğrenme yaklaşımı içinde olmayı teşvik eder.
6. Grup çalışmaları aracılığıyla, iletişimsizliği giderir, korku ve hata yapma duygusunu azaltır, öğrencilerin arkadaşlıkları ile sosyal etkileşimlerini geliştirir.
7. Öğrenciler arası ilişkilerde birbirlerine yönelik sorumluluk duygularını pekiştirir.
8. Farklı özelliklerde öğrencilerin grup içinde işbirliği yapmalarını sağlar ve empati yeteneklerini geliştirir.
9. Öğrencilerin bireysel sorumluluklarının yanında ekip ruhu kazanmalarına yardımcı olur ve motivasyonunu artırır.
10. Öğrencilerin okula, derse, arkadaşlarına, öğretmenlerine yönelik olumlu bir tutum geliştirmelerini sağlar (Arslan, 2015; Demirel, 2011; Bayrakçeken vd., 2015).

İşbirlikli öğrenme modelinde, farklı sınıflarda, değişik yaş gruplarında, farklı ders ve konuların öğretiminde farklı teknikler kullanılmaktadır. Bir ders kapsamında işbirlikli öğrenme tekniklerinden sadece biri kullanılabileceği gibi, bu tekniklerin birkaç tanesi birlikte de kullanılabilir. 1960'lı yıllardan günümüze gelişim gösteren işbirlikli öğrenme teknikleri; Birlikte Öğrenme, Takım-Oyun-Turnuva, Akademik Çelişki, Grup Araştırması, Öğrenci Takımları-Başarı Bölümleri, Birleştirme (Jigsaw), Birleştirme II, Buluş, İşbirliği-İşbirliği, Takım Destekli Bireyselleştirme, Birleştirilmiş İşbirlikli Okuma ve Kompozisyon, Birlikte Sorulmuş Birlikte Öğrenelim, Birleştirme III, Birleştirme IV, Ters Birleştirme, Konu Birleştirme ve İşbirlikli Eleştiri'dir (Araştırmacı tarafından Johnson & Johnson, 1999a; Kagan vd., 2000; Açıksöz, 1992; Bayrakçeken vd., 2015'den derlenmiştir).

Problem Durumu

Aktif öğrenme yöntemleri ile birlikte işbirlikli öğrenme yönteminin eğitim ortamlarında kullanımı ve bu alanda yapılan bilimsel çalışmalar dünya genelinde artış göstermektedir. İlgili alan yazın incelendiğinde ülkemizde 1990'lı yıllardan itibaren farklı disiplinlerde işbirlikli öğrenme ile

ilgili dikkate değer sayıda çalışma yapılmasına karşın, müzik eğitimi alanında işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan çalışma sayısının oldukça sınırlı olduğu görülmektedir.

Tablo 1: İşbirlikli Öğrenme Yöntemleri Kullanılarak Yapılan Tez Çalışmaları (YOK, 2022)

Çalışma Alanları	İşbirlikli öğrenme	İşbirliğine dayalı öğrenme	İşbirlikçi öğrenme	Kubaşık öğrenme	Toplam
Fen Bilgisi	60	4	4	2	70
Matematik	21	7	1	5	33
Sosyal Bilgiler	22	7	1	6	36
Türkçe	4	2	1	6	13
İngilizce	10	2	1	-	13
Müzik	10	-	-	-	10

Not: Fen Bilgisi çalışma alanı; Fen ve Teknoloji, Fizik, Kimya ve Biyoloji alanlarını, Sosyal Bilgiler çalışma alanı; Tarih ve Coğrafya alanlarını, Matematik çalışma alanı; Matematik ve Geometri alanını kapsamaktadır.

Tablo 1’de, YÖK Tez Merkezi’nden işbirlikli öğrenmenin farklı çalışma alanlarında kullanımlarına yönelik yapılan tarama sonucunda, ülkemizde farklı derslerde işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan tez çalışmalarının sayısal dökümü verilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde, 1990’lı yıllardan günümüze işbirlikli öğrenme yönteminin en çok Fen Bilgisi alanında, en az ise Müzik eğitimi alanında kullanılmış olduğu görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından, çok boyutlu bir inceleme ve araştırma sonucunda gözden geçirilerek yenilenen, İlk ve Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programı 2018-2019 eğitim-öğretim yılı itibariyle uygulamaya konulmuştur. Milli eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu nitelikli öğretmeni yetiştirme çabaları kapsamında, müzik öğretmeni yetiştiren kurumların lisans programları da 2018-2019 eğitim-öğretim yılında yeniden düzenlenmiştir. Çağdaş eğitim anlayışına uygun olarak hazırlanan bu programların yürütülmesinden sorumlu her düzeydeki müzik öğretmeninin, aktif öğrenme yöntemlerini bilmesi ve uygulaması, müzik eğitimi alanındaki akademisyenlerin bu konularda araştırmalar yapması bir zorunluluktur.

Farklı disiplinlerde yapılan çalışmalarda olduğu gibi müzik eğitimi alanında yapılan sınırlı sayıdaki araştırma sonuçlarının da ortaya koyduğu üzere, işbirlikli öğrenme modeli ile gerçekleştirilecek müzik eğitiminin, öğrencilerin başarı ve performanslarını arttıracak, okula, derse, arkadaşlarına, öğretmenlerine ve öğrenmeye ilişkin olumlu tutum geliştirecekleri değerlendirilmektedir.

İşbirlikli öğrenme yönteminin, tüm boyutlarıyla müzik eğitimi alanında kullanım durumunun bilinmemesi, bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Amaç

Bu araştırmada, işbirlikli öğrenme yönteminin müzik eğitiminde tüm yönleri ile kullanım durumunun ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

1. Müzik eğitiminde, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan çalışmalar nelerdir?
2. Müzik eğitiminde, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan çalışmaların yayımlandıkları yıllara ve türlerine göre dağılımı ne şekildedir?
3. Müzik eğitiminde, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan çalışmaların kullanılan araştırma yöntemine göre dağılımı ne şekildedir?
4. Müzik eğitiminde, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan çalışmaların kullanılan işbirlikli öğrenme tekniğine göre dağılımı ne şekildedir?

5. Müzik eğitiminde, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan çalışmaların uygulandığı öğrenim kademesine göre dağılımı ne şekildedir?

6. Müzik eğitiminde, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan çalışmaların sonuçlarına göre dağılımı ne şekildedir?

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 20 Mart 2022 tarihine kadar Müzik eğitimi alanında işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan çalışmalar ile,

2. Yurtiçinde gerçekleştirilen ve YÖK Ulusal Tez Merkezi, ULAKBİM, DergiPark, Google Akademik veri tabanları ile Google arama motorunda yer alan çalışmalar ile,

3. Veri tabanları ve arama motorları üzerinde “işbirlikli öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme, işbirlikçi öğrenme ve kubaşık öğrenme” kelimeleri ile yapılan aramalar ile sınırlıdır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, müzik eğitimi alanında işbirlikli öğrenme yönteminin çeşitli değişkenler bakımından ne düzeyde ve ne şekilde kullanıldığını incelemek amacıyla tarama modeli türlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya ulaşabilmek amacıyla evrenin tamamı veya bir örnekleme üzerinde yapılan tarama çalışmalarıdır (Karasar, 2016, s.111). Bu çalışmada, geniş bir alan yazın taraması yapılarak, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan çalışmalar tüm boyutlarıyla ortaya konulmuş, elde edilen veriler betimsel analiz yaklaşımıyla incelenerek, müzik eğitimi alanında işbirlikli öğrenme yönteminin kullanımına yönelik değerlendirmeler yapılmıştır. Araştırma, aynı zamanda müzik eğitimi alanında işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan tez, makale, kitap, sempozyum bildirisi vb. yayınların tamamını ortaya koyması bakımından alana özgü bir bibliyografya çalışmasıdır. Derleme niteliğinde bir araştırma olan bu çalışmada, bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun hareket edilmiştir. Çalışmada etik kurul onayı gerektirecek şekilde veri toplanmadığından etik kurul onayı alınmamıştır.

Araştırmanın Örnekleme

Bu çalışmada, örneklem grubunu belirlemek amacıyla ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, gözlem birimlerinin belirli nitelik ve kriterlere sahip kişi, nesne, olay veya durumlardan oluşabildiği, örneklem grubu için belirlenmiş ölçütü sağlayan birimlerin örneklem grubuna alındığı örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2016, s.92). Bu araştırmanın örneklemini, yurtiçi araştırmalar olmak üzere toplam 23 adet çalışma oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada veriler, doküman analizi yöntemi ile elde edilmiştir. Doküman analizi, belirli bir amaca yönelik olarak ilgili kaynakları bulma, inceleme, not alma ve değerlendirme süreçlerini kapsayan, belgesel tarama olarak da bilinen veri toplama sürecidir (Karasar, 2016; s.229). Müzik eğitiminde işbirlikli öğrenme yönteminin kullanımını belirlemeye yönelik bu çalışmaya dahil edilecek çalışmalar için, yurtiçinde yapılmış olma ve tam metnine ulaşma kriterleri ile çalışma kapsamı sınırlandırılmıştır. Araştırmada, müzik eğitimi alanında, YÖK Ulusal Tez Merkezi, Ulakbim, DergiPark, Google Akademik veri tabanları ile Google arama motorunda “işbirlikli öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme, işbirlikçi öğrenme ve kubaşık öğrenme” anahtar kelimeleri ile yapılan aramalarda elde edilen veriler kullanılmıştır. Araştırma verileri, müzik eğitimi alanında işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan çalışmaların yayın türü, yılı, yöntemi, kullanılan işbirlikli öğrenme tekniği, uygulandığı örneklem ve öğrenim kademesi ile elde edilen sonuçlara göre frekans (f) ve yüzde (%) değerleri kullanılarak tablolandırılmış ve analiz

edilmiştir. Araştırma verilerinin analiz edilerek tablo haline getirilmesi sürecinde, daha anlaşılır okuma yapabilmek amacıyla elde edilen araştırmalar, en eski tarihli yayından başlayarak sıralanmış ve Doktora Tezleri için “D₁, D₂...”, Yüksek Lisans Tezleri için “Y.L₁, Y.L₂...”, makaleler için “M₁, M₂...”, Sempozyum Bildirileri için “S.B₁, S.B₂...”, Kitap Bölümleri için “K.B₁, K.B₂...” kodlamaları kullanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, araştırma kapsamında elde edilen veriler tablo haline getirilerek sunulmuştur.

Tablo 2: Müzik Eğitimi Alanında İşbirlikli Öğrenme Yöntemi Kullanılarak Yapılan Araştırmalara İlişkin Bulgular

S.No	Türü	Araştırma Adı	Yazarı
1	D ₁	İşbirlikli öğrenmenin blokflüt öğretimi ve öğrenme stratejileri üzerindeki etkileri	Kocabaş
2	D ₂	İşbirlikli öğrenmenin müzik öğretimi ve güdüsel süreçler üzerindeki etkileri	Bilen
3	M ₁	İşbirlikli ve geleneksel öğrenme yöntemlerinin müziğe ilişkin tutumlar üzerindeki etkisi	Kocabaş
4	Y.L ₁	İşbirlikli (ortak çalışma yoluyla) öğrenmenin şarkı öğretimine etkileri	Söker
5	M ₂	İlköğretim okulları beşinci sınıf müzik derslerinde uygulanan işbirlikli öğretmenin müzikte benlik kavramı üzerine etkileri	Kocabaş
6	Y.L ₂	İlköğretimde işbirlikli öğrenmenin müzik öğretiminde sınıf atmosferi ve şarkı sövleme becerileri üzerindeki etkisi	Uysal
7*	M ₃	The effect of cooperative learning on the ability of prospect of music teachers to apply Orff-Schulwerk activities	Bilen
8	M ₄	Kaynaştırma sınıflarında işbirlikli öğrenme yöntemi ile müzik dersleri	Güven ve Tufan
9	S.B ₁	Piyano eğitiminde işbirlikli öğrenmeye yönelik bir ders planı önerisi	Güven ve Çevik
10	M ₅	Müziksel işitme okuma ve yazma dersinde işbirliğine dayalı öğrenmenin öğrencilerin başarılarına etkisi	Nacakçı
11	D ₃	İşbirlikli öğrenme yaklaşımı ile yapılan toplu bağlama öğretiminin performans ve tutuma etkisi	Sözen
12	D ₄	Müziksel işitme eğitiminde kullanılan işbirlikli öğrenme yönteminin öğrenci kaygı ve başarısına etkisi	Öztürk
13	S.B ₂	Müzik Öğretimi dersinde işbirlikli öğrenme yönteminin kullanılması ve varatıcılık üzerine öğretmen adavlarının görüşleri	Kocabaş ve Erbil
14	D ₅	İşbirlikli öğrenme yöntemine dayalı çoksesli solfej uygulamalarının müziksel işitme-okuma-yazma ve koro ders başarılarına etkisi	Gürpınar
15	Y.L ₃	İşbirlikli öğrenmenin ilkökul 4. sınıf müzik dersinde öğrencilerin ritim becerileri ve özyeterlilik algıları üzerine etkileri	Karaarslan
16	M ₆	Altı el bir piyano eserinin öğretiminde işbirlikli öğrenme yönteminin etkililiği: bir eylem araştırması	Deniz
17*	M ₇	The effect of cooperative learning on students' anxiety and achievement in musical ear training lessons	Öztürk ve Kalyoncu
18	M ₈	İşbirlikli öğrenmenin şarkı söyleme becerileri üzerindeki etkisi	Bilen ve Acıkgöz
19	K.B ₁	İşbirlikli öğrenme modelinin çoksesli koro eğitiminde öğrenciler üzerindeki vansımaları	Halvaşı
20	Y.L ₄	Ortaokul 6. sınıf “Yurdumuzdaki başlıca müzik türlerini ayırt eder” kazanımının işbirlikli öğrenme yaklaşımı ile öğretilmesine dönük bir çalışma	Kurtuldu
21	M ₉	Gagne'nin öğretim kuramı temelinde yapılandırılmış piyano derslerinde işbirlikli öğrenme yönteminin işlevselliği	Deniz

22	Y.L ₅	Batı müziği teori ve uygulaması dersinde işbirlikli öğrenme yönteminin etkililiği	Şirin
23	K.B ₂	İşbirlikli eğitim yöntemi çerçevesinde ilköğretim müzik dersi kazanımları için örnek bir model	Üstün

NOT: 7. sırada bulunan çalışma, İngilizce olarak yazılmasına ve uluslararası bir dergide yayımlanmasına, 17. sırada bulunan çalışma İngilizce olarak yazılmasına rağmen, her iki yayın da ülkemizde gerçekleştirilmiş olması nedeniyle araştırmaya dahil edilmiştir.

Tablo 2’de, Türkiye’de müzik eğitimi alanında işbirlikli öğrenme yöntemleri kullanılarak yapılan araştırmalar verilmiştir. 20 Mart 2022 tarihi itibarıyla, ülkemizde müzik eğitimi alanında toplam 23 araştırma yapıldığı görülmektedir. Bu sayıda araştırma, diğer disiplinlerde sadece YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yapılan tarama sonucunda elde edilen ve Tablo 1’de verilen, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan çalışma sayısı ile karşılaştırıldığında dahi oldukça az sayıdadır. Tablo 2’den, müzik eğitimi alanındaki araştırmacıların, aktif öğrenme yöntemlerinden işbirlikli öğrenme yöntemine yeterince ilgi göstermedikleri sonucuna varılabilir.

Tablo 3: Müzik Eğitimi Alanında İşbirlikli Öğrenme Yöntemi Kullanılarak Yapılan Araştırmaların Yayımlandığı Yıl ve Türe İlişkin Bulgular

Araştırma Türü	1991-2000		2001-2010		2011-2020		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Doktora Tezi	2	%9	-	-	3	%13	5	%22
Yüksek Lisans Tezi	1	%4	1	%4	3	%13	5	%21
Makale	2	%9	2	%9	5	%21	9	%39
Sempozyum Bildirisi	-	-	-	-	2	%9	2	%9
Kitap Bölümü	-	-	-	-	2	%9	2	%9
Toplam	5	%22	3	%13	15	%65	23	%100

Ülkemizde, müzik eğitimi alanında işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yürütülen ilk araştırma, 1995 yılında yapılan doktora tezi niteliğindeki çalışmadır. Yapılan tarama çalışmaları kapsamında, müzik eğitimi alanında 2021 ve 2022 yıllarında, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Tablo 3 incelendiğinde, ülkemizde işbirlikli öğrenme yönteminin kullanılarak araştırmaların yapılmaya başlandığı 1991-2000 yılları arasında, müzik eğitimi alanında 5 adet araştırma yapıldığı, 2001-2010 yılları arasında bu yöntemle ilginin çok az sayıda (3) olduğu, 2011-2020 yıllarında ise yapılan 15 adet araştırma ile araştırmacıların, işbirlikli öğrenme yöntemine, geçmiş yıllara oranla 5 kat daha fazla ilgi gösterdiği gözlenmektedir. Müzik eğitiminde işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan araştırmalarda, araştırmacıların 10 araştırma ile en fazla tez türünde çalışma yaptıkları görülmektedir.

Tablo 4: Müzik Eğitiminde İşbirlikli Öğrenme Yöntemi Kullanılarak Yapılan Çalışmaların Araştırma Yöntemine İlişkin Bulgular

Kullanılan araştırma yöntemi	Araştırmalar	f	%
DeneySEL model	D ₁ , D ₂ , D ₃ , D ₄ , D ₅ , Y.L ₁ , Y.L ₂ , Y.L ₄ , M ₁ , M ₂ , M ₃ , M ₄ , M ₅ , M ₇	14	%61
Yarı deneySEL model	Y.L ₃ , M ₈ , K.B ₁	3	%13
İçerik analizi	S.B ₂ , (Y.L ₄)	1	%4
Eylem araştırması	M ₆ , M ₉ , Y.L ₅	3	%13
Belirtilmeyen	S.B ₁ , K.B ₂	2	%9
Toplam		23	%100

Tablo 4 incelendiğinde, müzik eğitimi alanında işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan 23 adet çalışmanın 14’ünün, öntest-sontest kontrol gruplu deneySEL desen kullanılarak gerçekleştirildiği görülmektedir. Ayrıca işbirlikli öğrenme modeli kullanılarak yürütülen 5 doktora

tezinin tamamı deneysel modele göre tasarlanmıştır. Yüksek Lisans Tezi (Y.L₄) niteliğindeki araştırmada, nitel ve nicel yöntemler birlikte kullanılmış olup, hem deneysel model hem de içerik analizi bölümlerinde yer verilmesine rağmen f - % hesaplamasında deneysel model kısmında değerlendirilmiştir. Tablo 2’de yer alan 2 çalışmada (S.B₁, K.B₁) kullanılan yöntem belirtilmemiştir.

Tablo 5: Müzik Eğitiminde İşbirlikli Öğrenme Yöntemi Kullanılarak Yürütülen Çalışmaların Kullanılan İşbirlikli Öğrenme Tekniklerine İlişkin Bulgular

Kullanılan işbirlikli öğrenme tekniği	Araştırmalar	f	%
Birleştirme –I (Jigsaw)	D ₁ , D ₃ , Y.L ₁ , Y.L ₂ , Y.L ₄ , M ₁ , M ₃	7	%30
Birlikte öğrenme	Y.L ₃ , (M ₁ , M ₃), M ₄ , M ₈ , M ₉ , S.B ₁ , S.B ₂ , K.B ₁	7	%30
Öğrenci takımları başarı bölümleri	D ₅ , Y.L ₅ , M ₂ , M ₇ , K.B ₂	5	%22
Belirtilmeyen	D ₂ , D ₄ , M ₅ , M ₆	4	%18
Toplam		23	%100

Tablo 5’de yer alan, müzik eğitimi alanında işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yürütülen çalışmalarda kullanılan işbirlikli öğrenme teknikleri bakımından, en fazla 7 araştırmayla Birleştirme-I ve Birlikte Öğrenme teknikleri kullanılmıştır. Öğrenci takımları başarı bölümleri tekniği 5 araştırmada kullanılmıştır. 4 araştırmada, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılmasına rağmen kullanılan işbirlikli öğrenme tekniği açık şekilde belirtilmemiştir.

Tablo 6: Müzik Eğitiminde İşbirlikli Öğrenme Yöntemi Kullanılarak Yürütülen Çalışmaların Öğrenim Kademesine İlişkin Bulgular

Öğrenim Kademesi	Araştırmalar	f	%
İlköğretim 1. Kademe (İlkokul)	D ₂ , Y.L ₂ , Y.L ₃ , M ₂ , M ₈	5	%22
İlköğretim 2. Kademe (Ortaokul)	D ₁ , Y.L ₁ , Y.L ₄ , M ₁ , M ₄ , K.B ₂	6	%26
Lise	-	-	-
Üniversite	D ₃ , D ₄ , D ₅ , Y.L ₅ , M ₃ , M ₅ , M ₆ , M ₇ , M ₉ , S.B ₁ , S.B ₂	12	%52
Toplam		23	%100

Müzik eğitimi alanında işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yürütülen çalışmalar, uygulandıkları öğrenim kademesine göre incelendiğinde, lise düzeyi hariç olmak üzere ilköğretim 4. sınıftan başlayarak lisans 4. sınıf düzeyine kadar değişkenlik göstermektedir. Tablo 6 göz önüne alındığında, müzik eğitimi alanında işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yürütülen çalışmalardan yarısından fazlasının (12) lisans düzeyinde, 5 araştırmanın ilköğretim I. kademe, 6 araştırmanın da ilköğretim II. kademe öğrencilerine yönelik olduğu görülmektedir. Lise öğrencilerine yönelik hiçbir araştırma yapılmamış olması dikkat çekicidir.

Tablo 7: Müzik Eğitiminde, İşbirlikli Öğrenme Yöntemi Kullanılarak Yapılan Çalışmaların Sonuçlarına İlişkin Bulgular

İşbirlikli Öğrenme Teması	İşbirlikli Öğrenme Kazanımı Kategorisi	Araştırma Kodu	f	Toplam
Akademik Başarı	Müziksel alan bilgileri başarısı	D ₁ , Y.L ₂	2	6
	Müzik dersi başarısı	M ₄ , Y.L ₄	2	
	Solfej başarısı	D ₅	1	
	Batı müziği teori ve uygulaması dersi başarısı	Y.L ₅	1	
Tutum	Müziğe ilişkin olumlu tutum	D ₁ , D ₂ , M ₁ ,	3	10
	Derse ilişkin olumlu tutum	D ₂ , Y.L ₁ , D ₃ , M ₄ , M ₆	5	
	Müziğe ilişkin olumlu güdü	D ₂	1	
	Müzikte olumlu benlik algısı	M ₂	1	
	Derse ilişkin etkisiz tutum	K.B ₁	1	1
Sosyal Beceri	Müziği öğrenme stratejileri	D ₁	1	14
	Arkadaşlık ilişkileri	Y.L ₁ , S.B ₁	2	
	Olumlu sınıf atmosferi	Y.L ₂	1	
	Problem çözme	M ₃	1	
	Grup başarısı için birlikte çalışma	M ₃ , M ₅ , M ₆ , S.B ₂ , Y.L ₅	5	
	Çalışmaya yönelik motivasyon	S.B ₁ , M ₆	2	
	Yüz yüze etkileşim	S.B ₂ , Y.L ₅	2	
Etkinlik uygulama becerisi	M ₃	1		
Performans	Blokflüt çalma	D ₁	1	11
	Şarkı söyleme	D ₂ , M ₈	2	
	Müziksel işitme, okuma ve yazma	D ₂ , M ₆ , D ₄ , D ₅	4	
	Melodik ve ritmik yaratıcılık	S.B ₂	1	
	Koro performansı	D ₅	1	
	Ritmik başarı ve ritim becerisi	Y.L ₃	1	
	Piyano çalma performansı	M ₉	1	
Performansa etkisiz	D ₃ , M ₇	2	2	

Tablo 7 incelendiğinde, müzik eğitimi alanında, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan araştırma sonuçlarında, işbirlikli öğrenme yönteminin çalışma yapılan gruplar üzerinde en çok 14 çalışma ile sosyal beceriler kazanma bakımından etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal beceriler teması altında yer alan kategoriler içinde ise, grup başarısı için birlikte çalışma (olumlu bağımlılık) kazanımı, araştırmalarda en fazla elde edilen (5 araştırma) sosyal beceridir. Sosyal beceriler bakımından, 2'şer araştırmada, işbirlikli öğrenme yöntemlerinin öğrencilerin çalışmaya yönelik motivasyonlarını arttırdığı, yüz yüze etkileşim ve arkadaşlık ilişkilerini geliştirdiği sonucu ortaya konulmuştur. Performans teması altındaki 11 araştırmada, işbirlikli öğrenmenin performans üzerinde etkili olduğu sonucu ortaya konulurken, 2 araştırmada ise deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir farklılık oluşmadığı gözlenmiştir. Müzik eğitimi alanında, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan araştırmaların sonuçlarına göre, 6 araştırmada işbirlikli öğrenme yönteminin çalışma yapılan grupların akademik başarıları üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Tablo 7'de yer alan, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan tez, makale, sempozyum bildirisi ve kitap bölümü niteliğindeki araştırma sonuçlarına göre, çalışma grupları lehine tutum teması üzerinde olumlu yönde anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Tutum teması altında, 5 araştırmada çalışma grubu üzerinde derse ilişkin olumlu tutum, 3 araştırmada müziğe ilişkin

olumlu tutum gözlenirken, 1 araştırmada ise deney grubu ile kontrol grubu arasında derse ilişkin tutum üzerinde farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Akademik başarı ölçümlerinde, 2 araştırmada müziksel alan bilgileri başarısı, 2 araştırmada da müzik dersi başarısı bakımından deney grubu lehine anlamlı farklılık olduğu ortaya konulmuştur.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tartışma ve Sonuç

Müzik eğitimi alanında, işbirlikli öğrenme yönteminin kullanım durumlarının kapsamlı ve detaylı bir şekilde incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada, yurt içi alan yazın taraması yapılarak, YÖK Ulusal Tez Merkezi, Ulakbim, DergiPark, Google Akademik veri tabanları ile Google arama motoru üzerinden yapılan aramalarda elde edilen veriler araştırma kapsamına alınmıştır. Müzik eğitimi alanında işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan çalışmalar, çalışmaların yayın yılı ve türü, kullanılan yöntem, kullanılan işbirlikli öğrenme tekniği, uygulandığı öğrenim kademesi ile araştırma sonuçlarına ilişkin veriler tablo olarak sunulmuş olup analiz edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye’de müzik eğitimi alanında, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan tez, makale, sempozyum bildirisi, kitap bölümü niteliğindeki toplam araştırma sayısı 23 olup, bu sayı diğer disiplinlerde, sadece YÖK Ulusal Tez Merkezinden elde edilen çalışma sayısı ile karşılaştırıldığında dahi oldukça az sayıdadır. Ülkemizde müzik eğitiminde işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen ilk araştırma, 1995 yılında yapılan doktora tezi niteliğindeki çalışmadır. İşbirlikli öğrenme yönteminin genel olarak, ülkemizde 1990’lı yıllarda tanınmaya başladığı dikkate alındığında, müzik eğitimi alanında bu yöntemin kullanılması dikkate değerdir. 2005-2006 öğretim yılında, ülkemizde ilk ve ortaöğretim programları daha önceki programlardan farklı olarak, öğrenci merkezli yapılandırmacı yaklaşıma göre yeniden düzenlenirken, 2000’li yıllarda yapılandırmacı yaklaşımın uygulama yöntemlerinden biri olan işbirlikli öğrenme yönteminin müzik eğitimi alanında kullanıldığı çalışma sayısı sadece 3’tür. Bu sayı, müzik eğitimi alanında çalışma yapan araştırmacıların 2001-2010 yıllarında, yapılandırmacılığın gereği olan aktif öğrenme yöntemlerini yeterince kullanmadıkları şeklinde değerlendirilebilir. 2011-2020 yılları arasında yapılan 15 çalışma ise, çağdaş eğitim anlayışı yöntemlerinin müzik eğitimi alanında da geleneksel yöntemlerine göre birçok kazanım sunması şeklinde açıklanabilir. Müzik eğitimi alanında işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan 23 araştırmanın, 10’u tez çalışması, 9’u makale, 2’si sempozyum bildirisi ve 2’si de kitap bölümü çalışmasıdır.

Müzik eğitiminde işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan çalışmaların 14’ü öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desene göre tasarlanmış olup, 3’ü yarı deneysel desene göre, 3 araştırma ise eylem araştırmasına göre yürütülmüştür. 5 doktora tezinin tamamının deneysel modele göre yürütülmüş olması dikkat çekicidir.

Müzik eğitimi alanında, işbirlikli öğrenme yöntemine göre yürütülen araştırmalarda, Birleştirme-I (Jigsaw) ve Birlikte Öğrenme teknikleri, 7’şer defa kullanım sayısı ile en fazla kullanılan işbirlikli öğrenme teknikleridir. Birlikte öğrenme ve Birleştirme-I tekniklerinde, heterojen yapıda işbirlikli öğrenme gruplarının oluşturulması, öğrencilerin önce konuyu öğrenip sonra gruptaki arkadaşlarına öğretmesi anlayışı, herkesin birbirine ihtiyacı olduğu olumlu bağımlılık anlayışı kazandırması, grup başarısını esas alması ve parçadan bütüne yaklaşımı nedeniyle müzik eğitimi alanındaki araştırmacılar tarafından öncelikle tercih edilmiş olabilir.

İşbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak müzik eğitimi alanında yürütülen çalışmaların uygulandığı örneklem grubu incelendiğinde, çalışmaların yarısından fazlasının (12 araştırma) lisans düzeyinde öğrencilere, 6 araştırmanın ilköğretim II. kademe öğrencilerine, 5 araştırmanın da ilköğretim I. kademe öğrencilerine yönelik olduğu görülmektedir. Lise öğrencilerine yönelik hiçbir araştırma yapılmamış olması dikkat çekicidir.

Müzik eğitimi alanında, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan araştırma sonuçları incelendiğinde, işbirlikli öğrenme yönteminin çalışma yapılan gruplar üzerinde en çok sosyal beceriler kazanma bakımından etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Grup başarısı için birlikte çalışma (olumlu bağlılık) kazanımı, araştırmalarda en fazla elde edilen sosyal beceridir. Performans bakımından, işbirlikli öğrenmenin performans üzerinde 11 araştırmada etkili olduğu sonucu ortaya konulurken, 2 araştırmada ise deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, 6 araştırmada işbirlikli öğrenme yönteminin çalışma yapılan grupların akademik başarıları üzerinde, 10 araştırma ise tutumları üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Tutum teması incelendiğinde, 5 araştırmada derse ilişkin olumlu tutum, 3 araştırmada müziğe ilişkin olumlu tutum gözlenirken, 1 araştırmada ise derse ilişkin tutumda deney grubu ile kontrol grubu arasında farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Bu araştırmada, müzik eğitimi alanında, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yürütülen araştırmalar çeşitli değişkenlere göre incelenmiş, analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, lise düzeyinde öğrenim gören öğrencilere yönelik müzik eğitimi alanında, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan bir çalışma olmadığı görülmektedir. Bu kapsamda, lise öğrencilerine yönelik yapılacak çalışmalar ile işbirlikli öğrenme yönteminin, müzik eğitimi bakımından, lise öğrencileri üzerinde etkinliği ortaya konulabilir.

İşbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak müzik eğitimi alanında yürütülen çalışmaların %74'ü (17 araştırma) deneysel desene göre tasarlanmış ve yürütülmüştür. İşbirlikli öğrenmenin akademik, sosyal ve psikolojik faydaları göz önüne alındığında, bu boyutları tüm yönleriyle betimleyecek diğer yöntem ve desenlerin kullanılması önerilebilir.

Müzik eğitiminde işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yürütülen araştırmalarda, sıklıkla Birleştirme-I (Jigsaw), Birlikte Öğrenme ve Öğrenci Takımları Başarı Bölümleri teknikleri kullanılmıştır. Bugün farklı derslerde farklı şekillerde kullanılan yaklaşık 17 işbirlikli öğrenme tekniği bulunmaktadır. Araştırmacılar tarafından, müzik eğitimi alanında, araştırma yöntemlerine uygun farklı işbirlikli öğrenme teknikleri kullanarak yeni araştırmalar yürütülebilir.

Bu araştırmada, Türkiye'de müzik eğitimi alanında, işbirlikli öğrenme yöntemi kullanılarak yürütülen araştırmalar incelenmiştir. Araştırmacılara, uluslararası alan yazında, müzik eğitiminde işbirlikli öğrenme yönteminin kullanım durumlarını incelemeye yönelik daha geniş kapsamlı araştırmalar yapmaları önerilebilir.

Kaynakça

- Açıkgöz, K.Ü. (1992). *İşbirlikli öğrenme kuram araştırma uygulama*. Uğurel Matbaası.
- Arslan, M. (2015). *Öğrenmenin nörofizyolojisi ve öğretimde yeni yaklaşımlar*. Anı Yayıncılık.
- Baykara, K. (1999). *İşbirliğine dayalı öğrenme teknikleri ve denetim odakları üzerine bir çalışma*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bayrakçeken, S., Doymuş, K. & Doğan, A. (2015). *İşbirlikli öğrenme modeli ve uygulanması*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bilen, S. (1995). *İşbirlikli öğrenmenin müzik öğretimi ve güdüsel süreçler üzerindeki etkileri*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Bilen, S. (2010). The effect of cooperative learning on the ability of prospect of music teachers to apply Orff-Schulwerk activities. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 4872-4877. <https://dx.doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.787>
- Bilen, S. & Açıkgöz, K.Ü. (2019). İşbirlikli öğrenmenin şarkı söyleme becerileri üzerindeki etkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 803-817. <https://dx.doi.org/10.23891/efdyyu.2019.142>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2016). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2011). *Eğitimde yeni yönelimler*. Pegem Akademi.
- Deniz, J. (2015). Altı el bir piyano eserinin öğretiminde işbirlikli öğrenme yönteminin etkililiği: bir eylem araştırması. *Akademik Sosyal Araştırmaları Dergisi*, 3(15), 89-117. <https://dx.doi.org/10.16992/ASOS.746>
- Deniz, J. (2020). Gagne'nin öğretim kuramı temelinde yapılandırılmış piyano derslerinde işbirlikli öğrenme yönteminin işlevselliği. *OPUS International Journal Of Society Researches*, 16(31), 4097-4137. <https://dx.doi.org/10.26466/opus.680488>
- Doymuş, K., Şimşek, Ü. & Şimşek, U. (2005). İşbirlikli öğrenme yöntemi üzerine derleme: I. İşbirlikli öğrenme yöntemi ve yöntemle ilgili çalışmalar. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 59-83.
- Gömlüksiz, M. (1993). *Kubaşık öğrenme yöntemi ile geleneksel yöntemin demokratik tutumlar ve erişime etkisi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güven, E. & Tufan, E. (2010). Kaynaştırma sınıflarında işbirlikli öğrenme yöntemi ile müzik dersleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 557-573.
- Halvaşı, B. (2019). İşbirlikli öğrenme modelinin çoksesli koro eğitiminde öğrenciler üzerindeki yansımaları. Akbel, B.A. (Ed.). *Güzel sanatlar eğitimi araştırmaları-1*, 59-68. Akademisyen Yayınevi.
- Johnson D.W. & Johnson R.T. (1999a). Cooperative learning, values, and culturally plural classrooms. M. Leicester, C. Modgil & S. Modgil. (Ed.), *Classroom issues: practice, pedagogy and curriculum*, Vol. 3, (18-36). Falmer Press.
- Johnson, D.W. & Johnson, R.T. (1999b). *Learning together and alone: cooperative, competitive, and individualistic learning* (5. baskı). Allyn & Bacon.
- Kagan, S. (1993). *Cooperative learning*. Kagan Publishing.
- Kagan, S., Kagan, M. & Kagan, L. (2000). *Reaching standards through cooperative learning: providing for all learners in general education classrooms, social studies*. National Professional Resources.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar ilkeler teknikler*. Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic.Ltd.Şti.
- Kocabaş, A. (1998). İşbirlikli ve geleneksel öğrenme yöntemlerinin müziğe ilişkin tutumlar üzerindeki etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 22(108). <https://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5225>
- Kocabaş, A. (2000). İlköğretim okulları beşinci sınıf müzik derslerinde uygulanan işbirlikli öğretmenin müzikte benlik kavramı üzerine etkileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 13-17.

- Nacakçı, Z. (2011). Müziksel işitme okuma ve yazma dersinde işbirliğine dayalı öğrenmenin öğrencilerin başarılarına etkisi. *Fine Arts*, 6(2), 180-186.
- Öztürk, G. & Kalyoncu, N. (2018). The effect of cooperative learning on students' anxiety and achievement in musical ear training lessons. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 9(4), 356-375. <https://dx.doi.org/10.21031/epod.411010>
- Saban, A. (2005). *Öğrenme öğretme süreci yeni teori ve yaklaşımlar*. Nobel Yayın Yayıncılık.
- Slavin, R. E. (1982). *Cooperative learning: student teams. What research says to the teacher*. National Education-Association Of The United States.
- Slavin, R.E. (1995). *Cooperative learning: theory, research and practice*. (2. baskı), Allyn & Bacon.
- Şimşek, Ü. (2007). *Çözümler ve kimyasal denge konularında uygulanan jigsaw ve birlikte öğrenme tekniklerinin öğrencilerin maddenin tanecikli yapıda öğrenmeleri ve akademik başarıları üzerine etkisi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Watson, S.B. (1992). The essential elements of cooperative learning. *The American Biology Teacher*, 54(2), 84-86. <https://doi.org/10.2307/4449413>
- Yılar, M.B. (2015). *Sosyal bilgiler dersinde işbirlikli öğrenme yöntemlerinin öğrencilerin akademik başarılarına, demokratik tutumlarına ve sosyal becerilerine etkileri*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- YÖK. (2022). Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tarama.jsp>

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Araştırmacıların katkı oranı beyanı / Contribution rate statement of researchers:

1. Yazar/First author % 40,
2. Yazar/Second author % 30,
3. Yazar/Third author % 30.

2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).